

สภาพการณ์การเรียนการสอนของโรงเรียนที่มีการควบรวม
ในพื้นที่อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์
Learning and Teaching condition of Merge School
in Chomphra District Surin Province

สมภาพ มาลีแย้ม^{1*} รองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญณี แนนรท¹

¹วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

E-mail: Am_sompoa@windowslive.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการณ์การเรียนการสอนของโรงเรียนที่มีการควบรวมในพื้นที่อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่องการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนภายหลังจากการควบรวมโรงเรียนในเขตพื้นที่อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ประชากรในครั้งนี้ คือ โรงเรียนควบรวม กลุ่มเป้าหมาย คือ โรงเรียนโคกเพ็ชรโนนจำปา หมู่ที่ 11 บ้านโคกเพ็ชร ตำบลจอมพระ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ และ โรงเรียนบ้านหนองขาว ตำบลชุมแสง อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก เอกสาร ตำรา งานวิจัย วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยวิธีการสัมภาษณ์ และสังเกตแบบไม่มีส่วนรวม จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และผู้แทนจากชุมชน จำนวน 30 คน มีการวิเคราะห์ข้อมูลตามทฤษฎีระบบ และจัดกระทำข้อมูล โดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (กลุ่มสารสนเทศ สนผ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

ผลการศึกษาพบว่า 1) ด้านปัจจัยนำเข้า โรงเรียนขนาดเล็กมีนักเรียนไม่ถึง 40 คน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอยู่ในเกณฑ์ถูกควบรวมได้รับการจัดสรรงบประมาณตามรายหัวนักเรียน ซึ่งไม่เพียงพอต่อการบริหารโรงเรียน ครูและผู้บริหารมีภาระงานมากไม่สามารถบริหารจัดการโรงเรียนได้ดี 2) ด้านกระบวนการ มีกระบวนการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ สื่อการสอนทันสมัย ผ่านการรับรองมาตรฐานการศึกษา ส่วนงบประมาณ และสิ่งก่อสร้างของโรงเรียนควบรวมให้โรงเรียนรับโอนย้ายเป็นผู้บริหารจัดการ 3) ด้านผลลัพธ์ นักเรียน มีสุขภาพร่างกาย จิตใจ สดชื่น ผลการเรียนรู้ดีขึ้น มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นสื่อการเรียนรู้ การเรียนการสอนมีคุณภาพ มีการติดตามประเมินผลนักเรียนโดยเยี่ยมบ้านเทอมละ 1 ครั้ง 4) ด้านผลกระทบ ครู นักเรียน พึงพอใจ ผู้ปกครองบางส่วนไม่พอใจเพราะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น บางส่วนพอใจเพราะบุตรหลานได้เรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพ

คำสำคัญ: สภาพการณ์การเรียนการสอน, โรงเรียนควบรวม, การบริหารจัดการ, โรงเรียนดีใกล้บ้าน

Abstract

This object of this research is to study the teaching and learning conditions of merged school in Chom Phra District. Surin Province. This is a part of research Student learning assessment after school mergers research In Chom Phra District Surin Province. The population is school merge. The target group is Khok Petd Non Champa School, Moo 11, Ban Khok Phet, Chom Phra Sub-District, Chom Phra District, Surin Province and Ban Nong Khwao School, Chum Saeng Sub-District, Chom Phra District, Surin Province and collect information from relevant literature research textbooks and interview method and observing without participation with Key Informants. Including executives, teachers, parents, students and

representatives from the community, a total of 30 people. There are data analyses according to system theory and allegedly organize information and using the triangulation method.

The study founded: To begin with, input factors is the small schools have less than 40 students. The low academic achievement is in the amalgamation being allocated personal budget per number of students. Which is not enough for school administration teachers and administrators have many workloads and they can scarcely manage them well. Secondly, the process is good quality teaching and learning, modern media and education standards guarantee, while the budget and construction of the school merged transfer to a new school for management. Thirdly, the result is students are better physical, mental social and academic performance. Adopting modern technology as a learning medium. Good quality teaching and learning. There is a follow-up assessment of students by visiting the house each term for one time. Finally, the effects are teacher and students are satisfied but some parents are unsatisfied because some parent unsatisfied because they have more expenses. Some of them are satisfied because their children have learned.in a quality school.

Keywords: Teaching conditions, Merge school, effect, Management and Good school near home

1. บทนำ

ปัจจุบัน “โรงเรียน” ใน ฐานะสถาบันหลักในการจัดการศึกษา ยังคงถูกกล่าวหาว่าเป็นต้นเหตุของการด้อยประสิทธิภาพ ส่วนครูยังขาดความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสาเหตุสำคัญประการหนึ่งของปัญหาในระบบการศึกษา (Lathapipat, 2014) มาจากการด้อยประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา และนำมาสู่การทำให้โรงเรียนและครูไม่สามารถยกระดับการเรียนการสอนให้ดีขึ้นได้ โดยภาพที่ชัดเจนที่สุดของการจัดสรรทรัพยากรอย่างไร้ประสิทธิภาพเกิดขึ้นใน “โรงเรียนขนาดเล็ก” ซึ่งจากผลการศึกษาของ Lathapipat (2014) ชี้ชัดว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีต้นทุนต่อหัวในการจัดการเรียนการสอนที่สูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ มากไปกว่านั้นนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กยังมีแนวโน้มที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ต่ำกว่านักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่อีกด้วย (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) จากการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการเขียน ยังมีผลคะแนนที่น้อย โดยจะเห็นได้จาก การประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติในด้านการรู้เรื่องการอ่านเมื่อปี พ.ศ.

2555 (2012 PISA Reading Assessment) พบว่า เกือบ 1 ใน 3 ของนักเรียนไทยอายุ 15 ปี “รู้หนังสือไม่เพียงพอที่จะนำไปใช้งานได้” (Functionally Illiterate) และยิ่งขาดทักษะการวิเคราะห์ที่จำเป็นต่อการทำงานซึ่งต้องใช้ทักษะการอ่านที่สูงกว่าขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้ โรงเรียนยังมีคุณภาพแตกต่างกันสูงขึ้นไปในช่วงที่ผ่านมา โดยพบว่านักเรียนที่ด้อยโอกาสและมีผลการเรียนไม่ดี จะกระจุกตัวอยู่ตามโรงเรียนขนาดเล็กในหมู่บ้าน ในเขตชนบท เนื่องจากขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนการศึกษา รวมถึงปัญหาโรงเรียนไม่มีผู้บริหารขาดแคลนครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง และจำนวนครูไม่ครบชั้นเรียน ซึ่งครูและผู้บริหารมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเทียบเท่ากับโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่ได้ ดังนั้นจึงต้องรีบเร่งยกระดับและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้กับโรงเรียนขนาดเล็ก ถึงแม้ว่าการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก จะมีรูปแบบและวิธีการที่แตกต่างกันออกไป สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นผู้ดูแลมาตรฐานการบริหารจัดการศึกษาและคุณภาพการศึกษา ในระดับขั้นอนุบาลและระดับประถมศึกษา ได้กำหนดให้

โรงเรียนที่มีนักเรียนน้อยกว่า 120 คน มีสถานะเป็น “โรงเรียนขนาดเล็ก” ซึ่งจากการสำรวจข้อมูลโรงเรียนขนาดเล็กตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 - 2559 พบว่า ปีการศึกษา 2554 มีจำนวนโรงเรียนขนาดเล็ก 14,638 คน คิดเป็นร้อยละ 46.8 ปีการศึกษา 2555 มีจำนวนโรงเรียนขนาดเล็ก 14,861 คน คิดเป็นร้อยละ 47.6 ปีการศึกษา 2556 มีจำนวนโรงเรียนขนาดเล็ก 15,386 คน คิดเป็นร้อยละ 49.6 ปีการศึกษา 2557 มีจำนวนโรงเรียนขนาดเล็ก 15,506 คน คิดเป็นร้อยละ 50.1 ปีการศึกษา 2558 มีจำนวนโรงเรียนขนาดเล็ก 15,577 คน คิดเป็นร้อยละ 50.5 และปีการศึกษา 2559 มีจำนวนโรงเรียนขนาดเล็ก 15,705 คน คิดเป็นร้อยละ 51.1 (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560 : 2) จากสถิติข้างต้น ทำให้พบว่าจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากอัตราการเกิดของประชากรที่ลดต่ำลงด้วย กลยุทธ์ในการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดมาตรการรวมและเลิกโรงเรียนขนาดเล็ก โดยคำนึงถึงสภาพทางภูมิศาสตร์ สภาพทางสังคม และความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และจัดทำแนวทางการดำเนินงาน “โรงเรียนดีใกล้บ้าน” จากการคัดเลือกโรงเรียนที่มีศักยภาพมาจับคู่ (Map) พัฒนาร่วมกับโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ใกล้เคียงกัน และได้กำหนดรูปแบบการรวมและเลิกโรงเรียน ในจังหวัดสุรินทร์ โรงเรียนขนาดเล็กที่ขาดศักยภาพในการบริหารจัดการ และมีนักเรียนจำนวนน้อยกว่า 120 คน ซึ่งถือว่าการบริหารจัดการไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพต่างก็ตกอยู่ในข่ายของการคว่ำครวมนั่นเอง จากการรวบรวมข้อมูลปี 2559 เป็นต้นมา พบว่ามีการคว่ำครวมนโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดสุรินทร์จำนวนมากยิ่งขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากพบว่าขาดศักยภาพในการบริหารงานและไม่สามารถเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาได้ (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560: 64)

ดังนั้นเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ด้านการบริหารจัดการโรงเรียนคว่ำครวมนโรงเรียนตามนโยบายโรงเรียนดีใกล้บ้านดังนั้นในบทความนี้จึงได้นำเสนอการศึกษาสภาพ

การเรียนการสอนของโรงเรียนที่มีการคว่ำครวมนในพื้นที่อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ที่สะท้อนถึงการปฏิบัติงานในปัจจุบัน รวมถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นและแนวปฏิบัติที่ดีต่างๆ ที่ใช้ในการบริหารจัดการ ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีระบบ (System Model) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่องการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนภายหลังจากการคว่ำครวมนโรงเรียนขนาดเล็กเข้าด้วยกัน

2.แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. ทฤษฎีระบบ (System Model)

ในการบริหารจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนที่มีการคว่ำครวมน ในอำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ เปรียบเสมือนระบบที่ต้องมีการปฏิสัมพันธ์กัน ระหว่างผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง รวมทั้งหน่วยงานองค์กรภายนอกอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมได้ถึงแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ทฤษฎีระบบนั้นสามารถจำแนกได้เป็น 2 แนวทาง ได้แก่ 1) มุมมองของสิ่งมีชีวิตในทางชีววิทยา (System as Organic Entity) และ 2) มุมมองของโครงสร้าง – หน้าที่ จากแนวทางนี้มีนักวิชาการได้อธิบายรายละเอียดไว้ ดังนี้

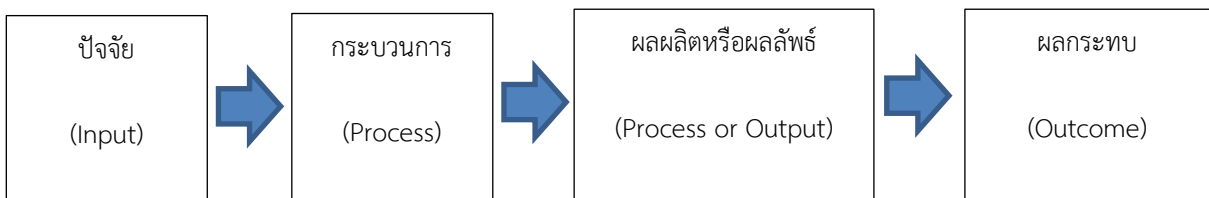
David Easton (1965) มีแนวคิดที่ว่า สิ่งที่ป้อนเข้าไปในระบบการเมือง (Inputs) สามารถแยกเป็นข้อเรียกร้องที่มีต่อระบบ (Demand) และการยอมรับหรือการสนับสนุนที่สมาชิกมีต่อระบบ (Support) ผลลัพธ์ที่ออกมาจากการทำงานของระบบการเมือง (Output) จะออกมาในรูปแบบของนโยบาย การตัดสินใจ การดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐบาล ซึ่งจะมีข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) หรือผลสะท้อนจากการทำงานซึ่งจะนำไปสู่การสนับสนุนหรือการตั้งข้อเรียกร้องใหม่ต่อระบบการเมือง ถ้าระบบการเมืองสามารถตอบสนองต่อข้อเรียกร้องต่างๆ ผลลัพธ์คือจะได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกและอยู่รอดได้ ถ้าผลลัพธ์ตรงข้ามกันระบบจะเสื่อมสลายไปนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับ สอดคล้องกับ กุลธน ธนาพงศธร และเสน่ห์จัญไร (2545) ที่ได้นำ “ทฤษฎีระบบ” ของเดวิด อีสตัน (David Easton) ที่ประกอบด้วยปัจจัย

นำเข้า กระบวนการ ผลลัพธ์ และข้อมูลย้อนกลับ มาปรับใช้กับแนวคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จนกลายเป็น “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แบบระบบ” ที่เห็นว่าการประสบความสำเร็จในการพัฒนาบุคลากรนั้น ต้องมีปัจจัยนำเข้าที่ดีและมีกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่ดีเช่นเดียวกัน จึงจะส่งผลให้ได้บุคลากรที่พึงประสงค์ หากบุคลากรไม่เป็นไปตามที่พึงประสงค์ต้องมีการตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับ เพื่อปรับปรุงและแก้กระบวนการและปัจจัยนำเข้าต่อไป สอดคล้องกับ ปัทมวัลย์ ยะคะเสม (2552) ที่ได้นำ “ทฤษฎีระบบ” มาประยุกต์ใช้กับการบริหารงาน โดยมองว่าองค์กรเป็นระบบเปิดที่มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมที่อาจเป็นได้ทั้งโอกาสและอุปสรรคของการดำเนินงาน ตั้งแต่การนำเข้าทรัพยากรที่จำเป็นในการผลิต ประกอบด้วย บุคลากร เงินทุน อุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการและจริยธรรมคือปัจจัยนำเข้า (Input) มาสู่กระบวนการ (Process) คือขั้นตอนการบริหาร การวางแผน จัดการองค์กร การสั่งการและการควบคุม จนกระทั่งได้ผลผลิตของระบบ (Output) ส่วนความพึงพอใจในการดำเนินการ เป็นข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อให้องค์กรเกิดการปรับปรุงและได้รับผลลัพธ์บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้นั้นเอง นอกจากนี้ จริยา โกเมนต์,เฉลิมชัย ปัญญาดี (2557) กล่าวถึงความหมายของทฤษฎีระบบ หมายถึง ัสามารถสรุปได้ว่า ทฤษฎีระบบ หมายถึง องค์ประกอบหรือปัจจัยจากภายในและภายนอกองค์กรที่สัมพันธ์กันและมีส่วนกระทบต่อปัจจัย ระหว่างกันในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร และในสภาพแวดล้อมที่ไม่

คงที่ ผู้บริหารต้องนำองค์การให้มีความยืดหยุ่นสามารถยังคงอยู่ได้ในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง และการใช้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ช่วยให้ผู้บริหารทราบถึงจุดบกพร่องหรือปัญหา ได้ตั้งแต่เริ่มต้น โดยจะเตรียมปรับตัวเพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น

2. รูปแบบของวิธีระบบ (System Approach Model)

จากหลักการและแนวคิดของทฤษฎีระบบ ระบบประกอบด้วยส่วนประกอบที่สำคัญ ดังต่อไปนี้ (จันทรานี สงวนนาม, 2545) 1. ปัจจัยนำเข้า หมายถึง ทรัพยากรทางการบริหารทุกๆ ด้าน ได้แก่ บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Materials) การบริหารจัดการ (Management) และแรงจูงใจ (Motivations) ที่เป็นส่วนเริ่มต้นและเป็นตัวกระตุ้นสำคัญในการปฏิบัติงานขององค์การ 2. กระบวนการ คือการนำเอาปัจจัยหรือทรัพยากรทางการบริหารทุกประเภทมาใช้ ในการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ เนื่องจากในกระบวนการจะมีระบบย่อย ๆ รวมกันอยู่หลาย ระบบครบวงจร ตั้งแต่การบริหาร การจัดการ การนิเทศ การวัดและการประเมินผล การติดตาม ตรวจสอบเป็นต้น เพื่อให้ปัจจัยทั้งหลายเข้าไปสู่ ักระบวนการทุกกระบวนการได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3. ผลผลิต หรือผลลัพธ์ เป็นผลที่เกิดจากกระบวนการของการนำเอาปัจจัยมา ปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ 4. ผลกระทบ เป็นผลที่เกิดขึ้นภายหลังจากผลลัพธ์ที่ได้ ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่คาดไว้ หรือไม่เคยคาดคิดมาก่อนว่าจะเกิดขึ้นก็ได้ เขียนเป็นรูปแบบ ได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ประกอบของวิธีระบบ

ที่มา: (จันทรานี สงวนนาม, 2545: 87)

การวิเคราะห์ระบบเป็นส่วนหนึ่งของวิธีระบบ ที่มุ่งเน้นกระบวนการมากกว่าผลลัพธ์ โดยมุ่งวิเคราะห์ปัญหา และเป็นกระบวนการประเมินวิธีระบบการวิเคราะห์ระบบ เป็นขั้นแรกของการพัฒนาที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย เพื่อให้มีระบบการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ เพราะพัฒนาการคือการปรับปรุง เพื่อให้สภาพที่มีปัญหาอยู่หมดไป หรือเหลือน้อยลงตามศักยภาพของทรัพยากรและข้อจำกัดที่มีอยู่ให้เกิดความสมดุลของโครงสร้าง และองค์ประกอบต่างๆ ในระบบ จึงจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ระบบ

3. โรงเรียนควมรวมในอำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์

สืบเนื่องจากการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดมาตรการรวมและเลิกโรงเรียนขนาดเล็ก โดยคำนึงถึงสภาพทางภูมิศาสตร์ สภาพทางสังคม และความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และจัดทำแนวทางการดำเนินงาน “โรงเรียนดีใกล้บ้าน” จากการคัดเลือกโรงเรียนที่มีศักยภาพมาจับคู่ (Map) พัฒนาร่วมกับโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ใกล้เคียงกัน และได้กำหนดรูปแบบการรวมและเลิกโรงเรียน โดยได้กำหนดรูปแบบการรวมโรงเรียนแบบรวมบางชั้น รวมช่วงชั้น และรวมทั้งโรงเรียน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2559 ในอำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ เป็นพื้นที่หนึ่งที่ได้ดำเนินการควมรวมโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 2 โรงเรียน ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. โรงเรียนบ้านโคกเพ็ดโนนจำปา

ข้อมูลทั่วไป โรงเรียนบ้านโคกเพ็ดโนนจำปา ก่อตั้งเมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2477 ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 11 บ้านโคกเพ็ด ตำบลจอมพระ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ระดับที่เปิดสอนตั้งแต่อนุบาล-ประถมศึกษา มีระยะห่างจากโรงเรียนถึงอำเภอ 8 กิโลเมตร ระยะทางจากโรงเรียน ถึงเขตพื้นที่ การศึกษา 45 กิโลเมตร มีสิ่งก่อสร้างประกอบด้วย อาคารเรียนประถมศึกษา 1 หลัง อาคารเรียนอนุบาล 1 หลัง อาคารอเนกประสงค์ 1 หลัง ส้วม 1 หลัง ถังเก็บน้ำใต้ดิน 3 ถัง ครุภัณฑ์ มีโต๊ะเก้าอี้นักเรียนก่อนประถมศึกษา จำนวน 8 ตัว ชุดฝึกทักษะนักเรียนก่อนประถมศึกษา จำนวน 10 ชุด ตู้เก็บอุปกรณ์นักเรียน

ก่อนประถมศึกษา จำนวน 1 ตู้ เครื่องพิมพ์ จำนวน 1 เครื่อง คอมพิวเตอร์พกพา (Tablet)(ใช้บริหารจัดการ) จำนวน 1 เครื่อง เครื่อง เครื่องคอมพิวเตอร์พกพา (Notebook)(ใช้บริหารจัดการ) จำนวน 1 เครื่อง โต๊ะเก้าอี้

ภาพที่ 1 โรงเรียนบ้านโคกเพ็ดโนนจำปา

ที่มา: ถ่ายภาพโดย (สมภาพ มาลีแย้ม)

นักเรียน ประถมศึกษา จำนวน 30 ตัว จานรับสัญญาณดาวเทียม จำนวน 3 ชุด คอมพิวเตอร์พกพาใช้ในการเรียนการสอน จำนวน 1 เครื่อง โทรศัพท์สือชนิด จอแบน (LCD) จำนวน 4 เครื่อง คอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ได้แก่ จำนวนคอมพิวเตอร์ทั้งหมด 2 เครื่องใช้ได้ 1 เครื่อง ใช้ไม่ได้ 1 เครื่อง ระบบเครือข่ายได้แก่ระบบเครือข่ายแลน (LAN) และเครือข่ายไร้สาย (Wireless LAN) นอกจากนี้ยังมีสนามฟุตบอลและสนามเด็กเล่นที่ชุมชนช่วยกันสร้าง เขตพื้นที่บริการโรงเรียนบ้านโคกเพ็ดโนนจำปา ได้แก่ หมู่ที่ 3 บ้านโนนจำปา ตำบลเป็นสุข อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ และ หมู่ที่ 11 บ้านโคกเพ็ด ตำบลจอมพระ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์

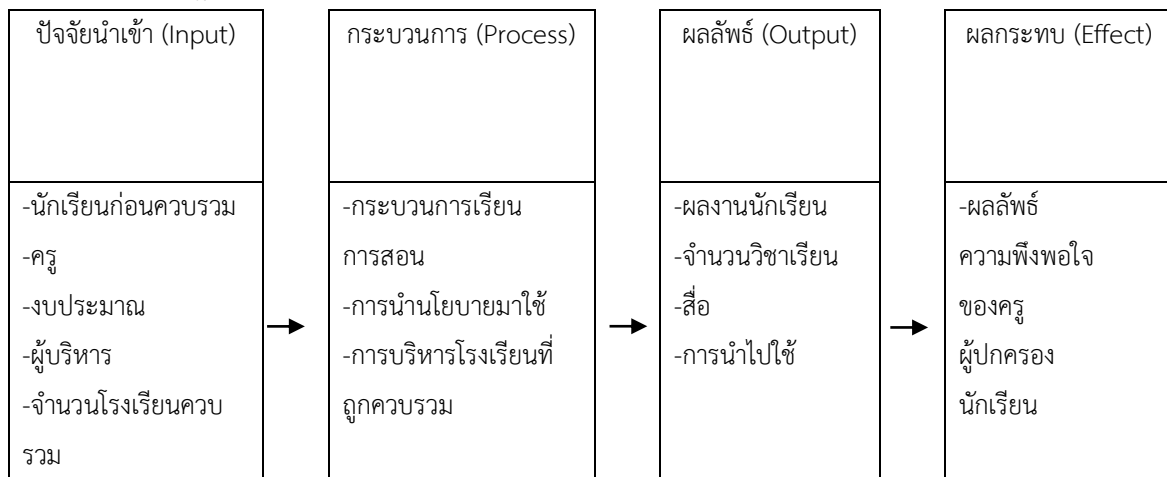
ภาพที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองขาว

ที่มา: ถ่ายภาพโดย (สมภพ มาลีแย้ม)

โรงเรียนบ้านหนองขาว

โรงเรียนบ้านหนองขาว ก่อตั้งเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2497 ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ 2 บ้านหนองขาว ตำบลชุมแสง อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ระดับที่เปิดสอน ตั้งแต่อนุบาล-ประถมศึกษา มีระยะห่างจากโรงเรียนถึงอำเภอ 8 กิโลเมตร ระยะทางจากโรงเรียน ถึง เขตพื้นที่การศึกษา 45 กิโลเมตร มีสิ่งก่อสร้าง ประกอบด้วย อาคาร 1 หลัง อาคารอเนกประสงค์ 1 หลัง ส้วม 2 หลัง และถังเก็บน้ำ 3 ถังใหญ่ มีคอมพิวเตอร์แต่ใช้งานไม่ได้ 14 เครื่อง คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารจัดการ ใช้งานได้ 1 เครื่อง ไม่มีระบบเครือข่าย

จากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้นนี้ สามารถนำมาสร้างกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

3.ขอบเขตการวิจัย

ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรได้แก่ โรงเรียนควบรวม กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และผู้แทนจากชุมชน จำนวน 30 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย นักเรียนก่อนควบรวม ครู งบประมาณ ผู้บริหาร จำนวนโรงเรียนควบรวม ด้านกระบวนการ ประกอบด้วย กระบวนการเรียน การสอน การนำนโยบายมาใช้ การบริหารโรงเรียนที่ถูกควบรวม ด้านผลลัพธ์

ประกอบด้วย ผลงานนักเรียน จำนวนวิชาเรียน สื่อ การนำไปใช้ควบรวม ด้านผลกระทบประกอบด้วย ผลลัพธ์ ความพึงพอใจของครูผู้ปกครองและนักเรียน

ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพการเรียนรู้การสอนของโรงเรียนควบรวม

4.วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดย โดยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารรายงาน ตำรา งานวิจัย วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดเครื่องมือภาคสนามและวิธีการเก็บข้อมูล โดยใช้เครื่องมือเพื่อรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบบันทึกการ

สังเกต และแบบบันทึกการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

3. เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม
4. การตรวจสอบข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับ การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการ

ตรวจสอบข้อมูลแบบ “สามเส้า” (Triangulation) คือ การนำข้อมูลที่ได้มาจากต่างบุคคลต่างเวลาและ ต่างสถานที่ มาถ่วงโอนเชื่อมโยงเข้าด้วยกันเพื่อตรวจสอบหา ความตรง ความน่าเชื่อถือและความเชื่อมั่นของข้อมูล

5. เขียนรายงานการวิจัย

5.สรุปผลการวิจัย

จากการรวบรวมข้อมูลสามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

ปัจจัยนำเข้า (Input) บริบทโรงเรียนขนาดเล็กใน เขตอำเภอจอมพระ ที่มีนักเรียนไม่ถึง 40 คน ที่อยู่ใน เขตที่ต้องถูกควบรวม โรงเรียนมีสื่อการเรียนการสอน มี แหล่งเรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ในปีการศึกษา 2559 พบว่า มีจำนวน 2 โรงเรียนเข้าเกณฑ์ คือโรงเรียน บ้านโคกเพ็ดโนนจำปา และโรงเรียนบ้านขาว ทั้ง 2 โรงเรียนมีอาคารสถานที่อย่างเพียงพอ สาเหตุที่ยังมี นักเรียนอยู่เพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่คือ ตา ยาย ส่วนพ่อแม่ไปทำงานต่างจังหวัด จึงไม่อยากให้เด็กไปเรียนโรงเรียน ไกลบ้าน ส่วนหนึ่งมีภาวะยากจน การเรียนอ่อนมากเป็น ผลมาจากสติปัญญาและกรรมพันธุ์ จึงไม่สามารถส่งไป เรียนที่ห่างไกลได้ มีจำนวนครูไม่ครบชั้น ครูมีภาระงาน มาก ไม่สามารถเตรียมสอนได้ดีเท่าที่ควร และต้องทำงาน ธุรการด้วย เนื่องจากนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษ ที่สอง ปี 2552 ว่าด้วยการกำหนดนโยบายและมาตรการ ควบรวมโรงเรียนของรัฐบาลภายใต้แนวคิด “ความคุ้มค่า

คุ้มทุน”โดยใช้ระบบเศรษฐกิจนำหน้า และโรงเรียนไม่มี งบประมาณจ้างครูอัตราจ้างได้ จึงต้องรวมนักเรียนแต่ละ ชั้นมาเรียนด้วยกัน ในห้องเดียว และใช้วิธีการสอนโดยดู จากโทรทัศน์ผ่านทางไกล งบประมาณที่โรงเรียนได้รับการ จัดสรรจากรัฐบาลในแต่ละปีขึ้นอยู่กับอัตราการอุดหนุนราย หัวของนักเรียน คือ ระดับอนุบาล คนละ 600 บาท (เทอมละ 300 บาท) ระดับประถมศึกษา คนละ 1,100 บาท (เทอมละ 550 บาท) ซึ่งเป็นจำนวนเงินน้อยนิดในการพัฒนา โรงเรียน ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องสร้างเครือข่ายกับชุมชน ชาวบ้าน เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมใน การบริหารงานโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนควบรวม ทำ หน้าที่บริหารและสอน เนื่องจากครูไม่เพียงพอ จึงมีภาระ งานล้นมือจนไม่สามารถใช้เวลาในการพัฒนาโรงเรียนได้ อย่างเต็มที่ และเกิดภาวะความเครียดในการบริหารงาน และส่งผลกระทบต่อให้เกิดความเจ็บป่วย

กระบวนการ (Process) ด้านกระบวนการเรียนการ สอน ในปีการศึกษาที่ 2/2559 โรงเรียนขนาดเล็กได้ถูกควบ รวมไปยังโรงเรียนที่มีศักยภาพ และผ่านการรับรองคุณภาพ การศึกษาจากสำนักงานมาตรฐานและประกันคุณภาพ ภายนอก (สมศ.) นักเรียนสามารถเรียนกับครูได้ปกติตาม ชั้นเรียนของตนเอง ครบ 8 สาระการเรียนรู้ และนักเรียน สามารถใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนได้ เช่น ห้องปฏิบัติการ คอมพิวเตอร์ ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการทางภาษา หลักสูตร มีการใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เป็นต้น นักเรียนไม่ต้องเรียนผ่านโทรทัศน์ทางไกล นอกจากนี้ยัง ได้รับกิจกรรมเสริมการเรียนรู้เพื่อปรับพื้นฐานให้สามารถ เรียนได้ทันเพื่อน และมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ระหว่างโรงเรียนในกลุ่ม สพฐ.เขต 2 เพื่อพัฒนาด้านการ เรียนการสอนเช่น การเข้าร่วมการแข่งขัน การประกวด ต่าง ๆ ได้เรียนทั้งในห้องเรียนและเรียนรู้จากการทัศน ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้จริง ที่ผ่านมาโรงเรียนควบรวมกับ โรงเรียนขนาดกลางเกิดภาวะครูไม่ครบชั้นเนื่องจาก เกษียณจำนวนมากแต่ไม่ได้รับอัตราบรรจุกลับคืนจึงทำให้ เกิดภาวะการสอนแก่ครู **ด้านการนำไปใช้** เมื่อโรงเรียน

ควรรวมมาอยู่ในความดูแลของโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางที่มีศักยภาพ เมื่อมีการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอนที่ดีมีคุณภาพ ส่งผลให้นักเรียนโรงเรียนควรรวมมีผลการเรียนดีขึ้น มีการพัฒนาการด้านการอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์ที่ดีขึ้น ได้รับการพัฒนาด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และเข้าร่วมกิจกรรมเสริมการเรียนรู้เช่นทัศนศึกษาในพื้นที่ **ด้านการบริหารโรงเรียนควรรวม** โรงเรียนที่รับโอน ได้ดำเนินงานการบริหารโรงเรียนควรรวมตามนโยบาย “โรงเรียนดีใกล้บ้าน” ตามคู่มือที่ได้รับส่วนการบริหารงบประมาณ พบว่า มีงบประมาณเพิ่มขึ้นตามจำนวนเด็กที่ย้ายมา ส่วน วัสดุ ครุภัณฑ์ต่างๆ อุปกรณ์ สื่อการเรียน อาคารต่างๆ ของโรงเรียนควรรวมถูกถ่ายโอนมายังโรงเรียนรับโอน และมีข้อกำหนดด้านการจัดบริการรับส่งแก่นักเรียนโรงเรียนควรรวมเช่นกัน ผู้บริหารจะจัดการะงานสอนให้แก่ครูโรงเรียนควรรวมอย่างเป็นธรรมและมีความเหมาะสมตามวุฒิการศึกษาและความเชี่ยวชาญ นักเรียนได้รับการบริการ ด้านการศึกษา เทียบเท่ากับนักเรียนในโรงเรียนที่รับการโอนย้าย และมีนโยบายการช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการศึกษาสำหรับนักเรียนยากไร้ ในโรงเรียนควรรวมด้วย ส่วนรายงานผลที่ ต้องเสนอต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นั้นแยกจัดกันในปี 2559-2561 ซึ่งเกิดปัญหายุ่งยาก ซ้ำซ้อน และต่อมาในปี 2562 ได้มีการควรรวมโรงเรียนสมบูรณ์จึงไม่จำเป็นต้องแยกรายงานต่อไป การบริหารจัดการจึงคล่องตัวและดีขึ้นตามลำดับ

ภาพที่ 3 สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนบ้านจอมพระ

ที่มา: ถ่ายภาพโดย (สมภพ มาลีแย้ม)

ผลลัพธ์ (Output) ผลจากการควรรวมโรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 40 คน มายังโรงเรียนที่มีศักยภาพในพื้นที่ใกล้เคียงกัน ตั้งแต่ปี 2559 ถึงปัจจุบันพบว่า **ด้านผลงานนักเรียน** โรงเรียนควรรวมมีพัฒนาการดีขึ้นตามลำดับ ทั้งทางด้านจิตใจ สุขภาพร่างกาย สังคมนักเรียนส่วนใหญ่ สามารถปรับตัวและเข้ากับเพื่อนในชั้นเรียนได้ดี ได้รับการตรวจสอบสุขภาพร่างกาย ได้ทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ที่ดีขึ้น เนื่องจากได้เรียนปรับพื้นฐาน นักเรียนจากโรงเรียนควรรวมบางคนสามารถพัฒนาไปเป็นนักกีฬาโรงเรียนหลังจากควรรวม เพราะได้รับการฝึกฝนด้านกีฬาและได้รับการสนับสนุนจากโรงเรียนที่ย้ายมา **ด้านสื่อ** พบว่ามีการใช้สื่ออุปกรณ์ที่มีความพร้อม เช่น ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการทางคอมพิวเตอร์ การให้บริการระบบเครือข่ายไร้สาย สระว่ายน้ำ สนามกีฬา เป็นต้น และมีระบบเครือข่ายไร้สายจึงสะดวกในการสืบค้นข้อมูล **ด้านการเรียนการสอน** นักเรียนได้รับการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ โดยเรียนครบ 8 สาระการเรียนรู้ มีการฝึกทักษะ การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ได้ทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการฝึกปฏิบัติตนตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ **ด้าน การนำนโยบายไปใช้** นักเรียนสามารถซักถาม พุดคุย ได้ตอบกับครูได้ครูเอาใจใส่และติดตามนักเรียนรายบุคคล และ

การเยี่ยมบ้าน ภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง ชุมชนและทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกดีหรือรักในการเรียน ส่วนโรงเรียนขนาดกลางใช้วิธีการให้พี่ช่วยน้อง เพื่อนช่วยเพื่อน ทำให้นักเรียนในโรงเรียนรู้จักกันและสามารถเรียนและทำงานร่วมกันได้ รวมทั้งกิจกรรมครูเยี่ยมบ้านด้วยเช่นกัน

ภาพที่ 4 สัมภาษณ์ครูโรงเรียนบ้านขามเต็อรราชภฏ์สงเคราะห์
ที่มา: ถ่ายภาพโดย (สมภพ มาลีแย้ม)

4. ผลกระทบ (Effect) ผลลัพธ์ความพึงพอใจของครูผู้ปกครองและนักเรียน พบว่า **ด้านครู** อายุใกล้เคียง มีความผูกพันกับโรงเรียนเดิมและกังวลในช่วงแรก แต่เมื่อย้ายมามีความพึงพอใจมาก เนื่องจากได้รับการต้อนรับที่ดี มีภาระงานน้อยลง มีเวลาเตรียมสอนมากขึ้นผู้บริหารให้ความสนใจและให้กำลังใจในการทำงาน เพื่อนร่วมงานให้การต้อนรับเป็นอย่างดี **ด้านผู้ปกครอง** พบว่าในครั้งแรกที่มีการเรียกประชุมเพื่อรับฟังนโยบายการควบรวมโรงเรียน ผู้ปกครองไม่พอใจเพราะยังหวงแหนโรงเรียนที่

ร่วมสร้างมา และไม่เข้าใจเหตุผลในการควบรวม เมื่อย้ายโรงเรียนผู้ปกครองต้องให้ค่าขนมกับนักเรียนเพิ่มจาก 10 บาท กลายเป็น 40 บาท ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในครอบครัว ที่ต้องหาเงินให้ลูกเพิ่มขึ้น ชุมชนที่นักเรียนไปเรียนโรงเรียนบ้านจอมพระต้องรับประทานอาหารรับส่งนักเรียนเองเพราะทางโรงเรียนไม่สามารถจัดทำให้ได้ เด็กสังคมเมืองชอบเล่นโทรศัพท์เมื่อย้ายไปทำให้เด็กอยากได้โทรศัพท์ราคาแพงไปด้วย แต่ผู้ปกครองบางคนเห็นพ้อใจ เนื่องจากเชื่อว่าการส่งลูกเรียนในโรงเรียนที่มีความพร้อมทางการศึกษาเด็กจะได้รับโอกาสทางการศึกษาที่ดีกว่า มีความรู้มากกว่าเดิม มีการพัฒนาทางการเรียนได้ดีกว่าเดิม **ด้านนักเรียน** พบว่าในช่วงแรกนักเรียนกังวล เมื่อปรับตัวได้นักเรียนสามารถเรียนร่วมกับเพื่อนได้ดี นักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจเพราะมีอุปกรณ์การเรียนการสอนพร้อม มีกิจกรรมให้เล่นมากมาย

ภาพที่ 5 สัมภาษณ์ครูโรงเรียนควบรวม
ที่มา: ถ่ายภาพโดย (สมภพ มาลีแย้ม)

ภาพที่ 6 สัมภาษณ์ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน

ที่มา: ถ่ายภาพโดย (สมภพ มาลีแย้ม)

ด้านอื่น ๆ พบว่า เป็นปัญหาด้านงบประมาณและการเบิกจ่าย โดยเฉพาะโรงเรียนบ้านขามเต็อราชภรณ์ สงเคราะห์ ที่เป็นโรงเรียนขนาดกลาง ได้รับผลกระทบมาก เนื่องจากงบประมาณที่รัฐบาลจัดสรรให้ไม่ตรงเวลา ลำบากมากจนโรงเรียนต้องหางบประมาณส่วนอื่นมาใช้เช่น ค่าจ้างรถรับส่งนักเรียนโรงเรียนควบรวม และบริหารจัดการรองรับนักเรียนจากโรงเรียนควบรวม รวมทั้งอาหารกลางวัน ที่ครูต้องมาทำอาหารให้นักเรียนรับประทานซึ่งเป็นภาระแก่โรงเรียนมาก โรงเรียนควบรวมถูกปล่อยทิ้งร้างไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์หรือบริหารจัดการที่เป็นรูปธรรมแต่อย่างใด จึงกลายเป็นแหล่งมั่วสุมของผู้ติดยาเสพติด สร้างความเดือดร้อนให้ชุมชนต่อไป

6.อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการศึกษา ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่าการควบรวมโรงเรียนขนาดเล็กนั้นจะกระทำต่อเมื่อเป็นโรงเรียนที่

ที่มีนักเรียนไม่ถึง 40 คน ที่อยู่ในเกณฑ์ต้องถูกควบรวม มีสื่อการเรียนการสอน มีแหล่งเรียนรู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีครูผู้สอนไม่ครบชั้น มีเพียง 1-2 คน ผู้บริหารมีงานล้นมือและต้องสอนด้วย ไม่มีเวลาในการพัฒนาโรงเรียน งบประมาณน้อยและไม่ได้รับการจัดสรรครูเพิ่ม เนื่องจากนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 ปี 2552 มาตรการควบรวมโรงเรียนของรัฐบาล “ความคุ้มค้ำคุ้มทุน” โรงเรียนมีอาคารสถานที่อย่างเพียงพอ สาเหตุที่ยังมีนักเรียนอยู่เพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่คือ ตายาย ส่วนพ่อแม่ไปทำงานต่างจังหวัด จึงไม่อยากให้เด็กไป

เรียนโรงเรียนไกลบ้าน ส่วนหนึ่งมีภาวะยากจน การเรียนอ่อนมากเป็นผลมาจากสติปัญญาและกรรมพันธุ์ จึงไม่สามารถส่งไปเรียนที่ห่างไกลได้ สอดคล้องณัฐกุล รุณภาพ, (2557) ได้กล่าวว่า โรงเรียนที่ควบรวมนั้นมีนักเรียนระหว่าง 20 – 30 คน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีครูไม่ครบชั้น เหตุที่นำบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กใกล้บ้านเนื่องจากเดินทางสะดวก ส่วนหนึ่งเป็นเด็กต่างดาวเข้ามาเรียน สำนักงานเขตพื้นที่ไม่จัดสรรตำแหน่งผู้บริหารและครู ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าภาครัฐต้องการยุบเลิกโรงเรียนขนาดเล็กให้ได้ 50 เปอร์เซ็นต์จากที่มีอยู่ทั่วประเทศ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ วัลลภ ตั้งคณานุรักษ์ ที่ได้แสดงทัศนะไม่เห็นด้วยกับนโยบายควบรวมโรงเรียน โดยกล่าวว่า “รัฐต้องเป็นผู้สร้างไม่ใช่ผู้ทำลาย” แม้โรงเรียนจะมีนักเรียนไม่มาก เหลือเพียงคนเดียว รัฐก็ต้องจัดการศึกษาให้นักเรียนในหมู่บ้านไม่ใช่ไปปล่อยลูกเล็กจนไม่มีโรงเรียนหลงเหลืออยู่ในชุมชนเลย (ณัฐกุล รุณภาพ, 2557) นอกจากนี้ ผู้บริหารประสบปัญหามีภาระงานล้นมือไม่สามารถพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพได้

2. จากผลการศึกษา ด้านกระบวนการ พบว่ากระบวนการเรียนการสอน นักเรียนได้เรียนกับครูผู้สอนครบ 8

สาระการเรียนรู้ ผ่านการรับรองมาตรฐานการศึกษา ได้ฝึกทักษะ การอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์ ได้รับโอกาสเรียนทั้งในห้องเรียนและเรียนรู้จากการทัศนศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ เมื่อนำนโยบายการควบรวมโรงเรียนส่งผลให้ครูมีการสอนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากครูรับหน้าที่สอนเพียงอย่างเดียว ครูมีเวลาพัฒนาสื่อการสอน นักเรียน

ส่วนมากมีผลการเรียนที่ดีขึ้น และได้ไปทัศนศึกษานอกโรงเรียนทุกปี โรงเรียนที่รับโอนได้รับงบประมาณเพิ่มขึ้นตามจำนวนเด็กที่ย้ายมา ในส่วนการบริหารโรงเรียนควรรวมในด้านงบประมาณ อาคาร สถานที่ และการจัดการรับส่งเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่รับโอนย้ายเป็นผู้รับผิดชอบและบริหารจัดการทั้งหมด สอดคล้องกับ ญัตติกุศล รุณผาบ (2557) ที่กล่าวว่า บุคลากรมีความพึงพอใจ ที่ได้ย้ายไปอยู่โรงเรียนแห่งใหม่ที่มีขนาดใหญ่กว่า มีจำนวนนักเรียนมากกว่า ทำให้มีกำลังใจสอนไม่เจียบเหงานเหมือนอยู่โรงเรียนเดิม ภาระงานด้านการสอนก็ลดลงเพราะมีครูผู้สอนมากกว่าโรงเรียนเดิมทำให้มีเวลาเพียงพอที่จะทำผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนวิทยฐานะของตนให้สูงขึ้น เช่นเดียวกับผู้บริหารโรงเรียนหลังจากโรงเรียนยุบเลิกก็ได้ย้ายไปบริหารในโรงเรียนที่มีนักเรียนมากกว่ามีครูเพียงพอ มีความพร้อมเกือบทุกด้านทั้งงบประมาณ สื่ออุปกรณ์การสอน จึงมีความพึงพอใจที่ย้ายมายังโรงเรียนแห่งใหม่

3. จากการศึกษา ด้านผลลัพธ์ พบว่าครูมีเวลาเตรียมสอน และเตรียมสื่อการเรียนรู้เพิ่มขึ้น เอาใจใส่ดูแลนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับ กมลวรรณ รอดจ่าย (2552) ที่กล่าวว่าการจัดการ เรียนรู้ของครูผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผล ต่อประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก กล่าวคือ หากครูผู้สอนมีความรู้ ความสามารถ ประสพการณ์ ทักษะ และแรงจูงใจที่ดี ตลอดจนครูมีกระบวนการ ในการจัดกิจกรรมและเนื้อหาสาระการเรียน การสอนที่เหมาะสม ก็จะส่งผลให้โรงเรียนสามารถผลิตนักเรียนที่มีคุณภาพเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้น และบางคนสามารถพัฒนาเป็นนักกีฬาโรงเรียนได้ ด้านสื่อมีการใช้มีสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการสืบค้นแหล่งเรียนรู้ สร้างเครือข่ายทางการศึกษา สอดคล้องกับ พัทธนันท์ ทรราชภิรมย์โชค และ จิราภรณ์ กาแก้ว (2557) ด้านการบริหารโรงเรียนควรรวม พบว่าด้านงบประมาณ สถานที่ ครุภัณฑ์ต่าง ๆ อุปกรณ์ สื่อการเรียนของโรงเรียนควรรวมจะถูกถ่ายโอนมายังโรงเรียนรับโอน มีการจัดบริการรับส่ง ผู้บริหาร จัดภาระงานสอนให้แก่ครูอย่างเป็นธรรมและมีความเหมาะสมตามวุฒิ

การศึกษา นักเรียนได้รับการบริการ ด้านการศึกษาเท่าเทียมกัน

4. จากผลการศึกษา ด้านผลกระทบ พบว่าครูและนักเรียนพึงพอใจ ผู้ปกครองบางคนไม่พึงพอใจเพราะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น พบปัญหาการเล่นเกมนักเด็กมากขึ้น บางคนพอใจเพราะได้รับโอกาสทางการศึกษา และการสอนมีคุณภาพ นักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้น สอดคล้องกับ สุวิมล ว่องวานิช และคณะ (2552) ที่กล่าวว่าการมีส่วนร่วม ของครอบครัวและชุมชนทำให้เกิดผลทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและทำให้เกิดผลทางบวกต่อโรงเรียนนักเรียนมีความพึงพอใจ เนื่องจากปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ได้แล้ว ผลกระทบด้านอื่น ๆ เช่น งบประมาณจัดสรรล่าช้า ทำให้การบริหารไม่คล่องตัว เช่น ค่าจ้างรถรับส่ง ไม่มีระบบการดูแลอาคารเรียน ครุภัณฑ์และสถานที่ของโรงเรียนควรรวมและปล่อยให้เป็นที่รกร้างเป็นแหล่งมั่วสุมยาเสพติด สอดคล้องกับ พัทธนันท์ ทรราชภิรมย์โชค และ จิราภรณ์ กาแก้ว (2557) ที่กล่าวว่าการบริหารโรงเรียนต้องให้ความเอาใจใส่ด้านอาคารสถานที่/สื่อวัสดุ/อุปกรณ์/ครุภัณฑ์ คือ ไม่ปล่อยให้อาคารเรียนไม่ปลอดภัย พื้นผุพัง ปลวกกิน ควรมีการบำรุงรักษาเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยี

7. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

- 1.1 เมื่อการมีการควรรวมโรงเรียน โรงเรียนที่รับโอนย้ายควรรสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ปกครอง เช่น การ

เชิญผู้ปกครองเข้าร่วมชมผลงาน การเรียนการสอน การประกวดต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ปกครองเกิดความเชื่อมั่นศรัทธา

- 1.2 ควรให้บุคลากรในชุมชนของโรงเรียนควรรวม เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนอย่างแท้จริง

ร่วมวางแผนพัฒนาร่วมกิจกรรมของทางโรงเรียน ร่วมตัดสินใจในการจัดการศึกษาให้สนองต่อความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

1.3 เมื่อมีนโยบายควมรวบรวมให้โรงเรียนปฏิบัติตาม ภาครัฐต้องให้การสนับสนุน และเร่งดำเนินการเบิกจ่ายงบประมาณให้ตรงรอบ เพื่อความมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการองค์กร

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนควมรวมที่กลับไปบริหารจัดการโรงเรียนในสถานะโรงเรียนขนาดเล็กอีกครั้ง

8.เอกสารอ้างอิง

กมลวรรณ รอดจ่าย. (2552). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์ปริญญา ค.ด. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กลุ่มสารสนเทศ สนผ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). ข้อมูลนักเรียน โรงเรียนบ้านโคกเพ็ร์ดโนนจำปา ปีการศึกษา 2561. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: https://data.bopp-obec.info/emis/schooldata-view_student_select.php?School_ID=1032650110&Edu_year=2561&Area_CODE=3201 สืบค้นเมื่อวันที่ 8 เมษายน 2562.

จรรยา โกเมนต์ เฉลิมชัย ปัญญาดี. (2557) การปรับตัวและการจัดการเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนและที่พักในจังหวัดเชียงใหม่ ต่อข้อตกลงร่วมกันในคุณสมบัติของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน. มหาวิทยาลัยแม่โจ้:ม.ป.ท.

จันทร์ธานี สงวนนาม. (2545). ทฤษฎีแนวปฏิบัติการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : บุค พวยท.

ณัฐกุล รุณผาบ. (2557),พฤษภาคม-สิงหาคม). “การศึกษาผลกระทบทางสังคมจากการยุบเลิกโรงเรียนขนาดเล็กและแนวทางพัฒนาความเข้มแข็งของ โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1”. Veridian E-Journal. 7(2). 304 – 310.

ปัทมวัลย์ ยะคะเสม. (2552) การบริหารงานฝ่ายโฆษณาในสภาวะวิกฤตเศรษฐกิจของนิตยสารสำหรับสตรี.มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : กรุงเทพฯ.

พัทธนันท์ ทรรษากิรมย์โชค จิราภรณ์ กาแก้ว. (2557, กรกฎาคม – ธันวาคม). “แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กในชุมชน” วารสารศรีนครินทรวิโรฒ วิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์).6(12).100-105.

สุวิมล ว่องวานิช และคณะ. (2552). รายงานการวิจัยการวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาการศึกษา ของโรงเรียนภายหลังการประเมินภายนอกรอบแรก. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

David Scheweiger, William Sandberg and James Rangan. (1986). “Group Approaches for Improving Strategic Decision Making: A Comparative Analysis of Dialectical Inquiry, Devil’s Advocacy, and Consensus”. *Academy of Management Journal* 29: 51-71.